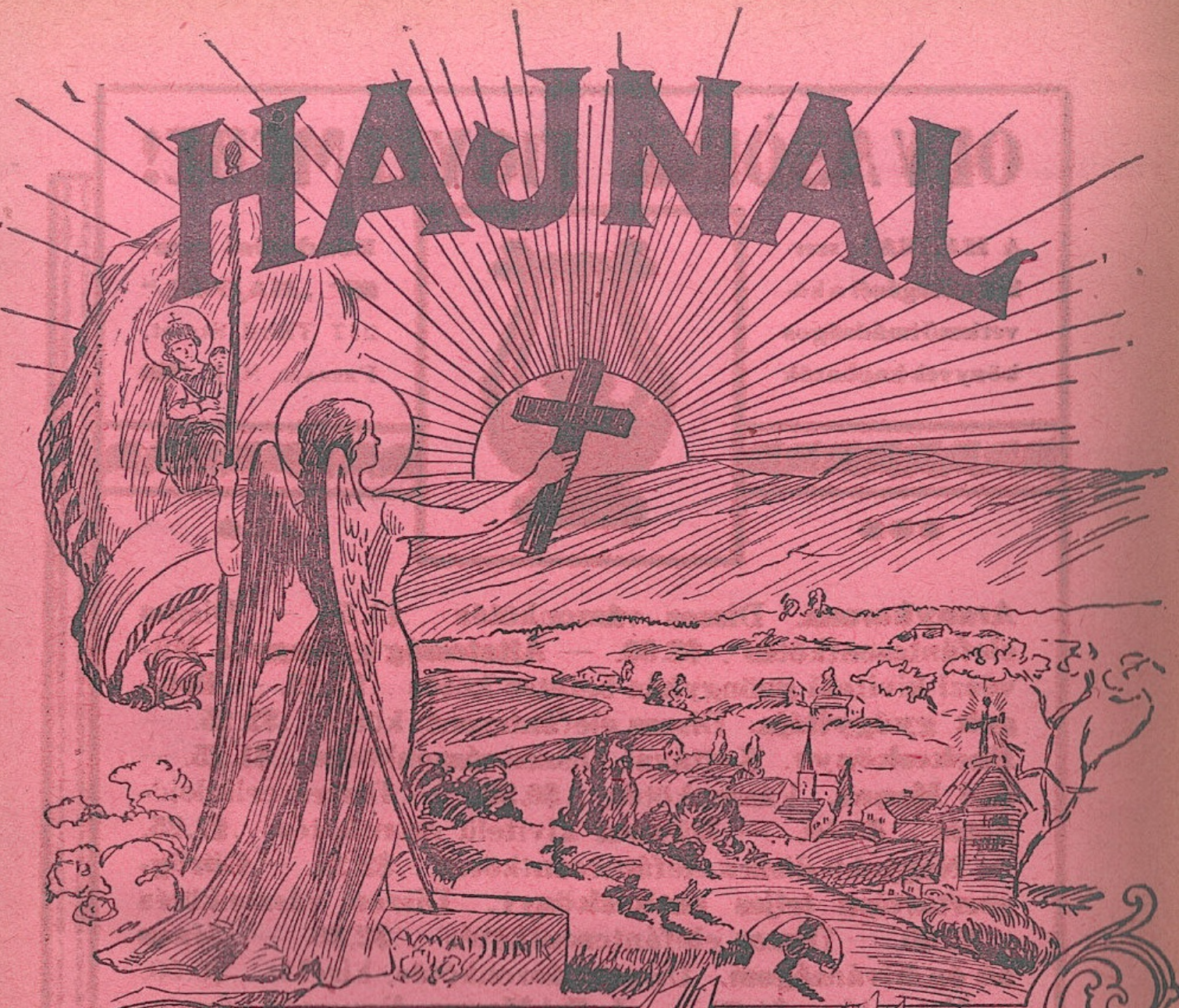

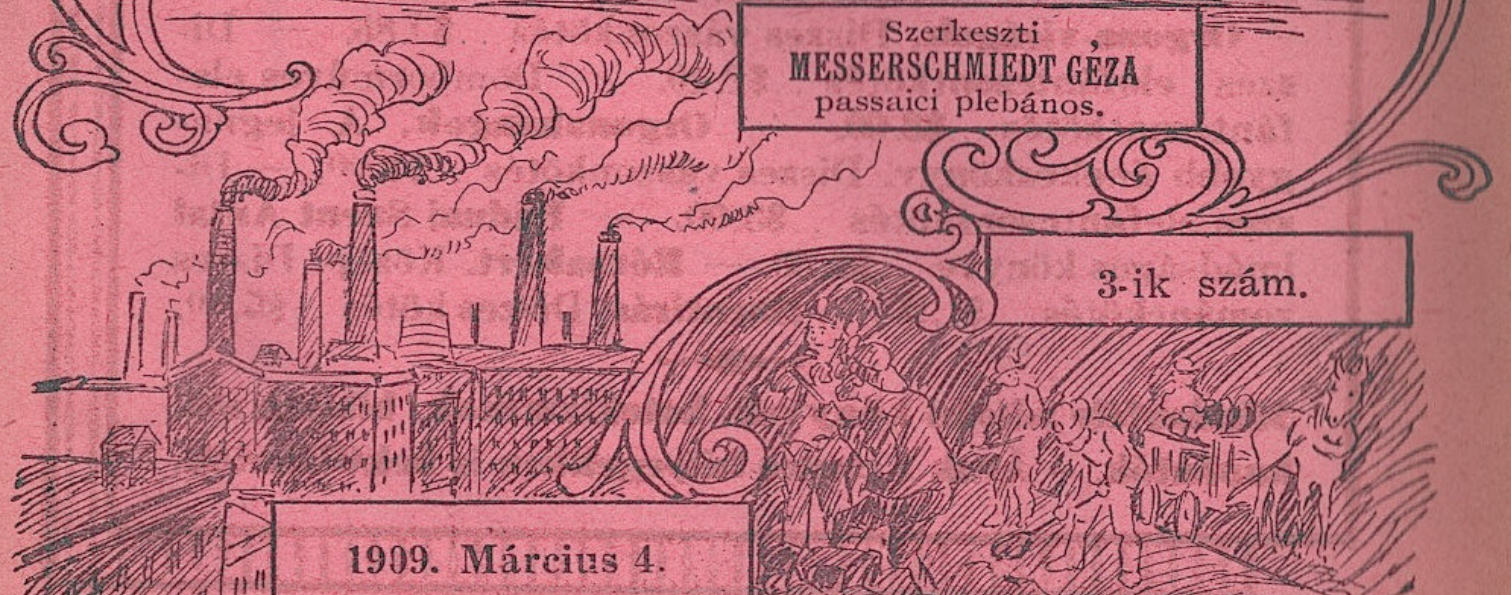
HAJNAL

Szerkeszti
MESSERSCHMIEDT GÉZA
passaici plebános.

3-ik szám.

1909. Március 4.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

A HAJNAL szerkesztőségénél a következő imádságos könyvek kaphatók

Rendelési cím:
„HAJNAL“
217 Third Street,
PASSAIC, N. J.

Aranykorona. Diszes vászonkötés ..\$1.50 — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.50. — Ájzatosság gyöngyei. Művészi kivitelű gyöngyház betétes kötés ..\$1.25. — Betegek gyógyítója. Diszes elefántcsont kötés ..\$2.25. — Énekeskönyv. Kottával. Diszes vászonkötés ..\$1.25. — Égi Manna. Vászonkötés ..\$0.30. — Diszes celluloidkötés ..\$0.50. — Művészi kivitelű csontkötés ..\$1.25. — Nagyobb diszes elefántcsontkötés ..\$2.25. — Görög-szertartásu teljes énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.30. — Jézus az én kívánságom. Diszes vászonkötés, kisel b ..\$0.50. — Nagyobb ..\$1.00. — Lelki Manna. Egyszerű vászonkötés ..\$0.35. — Finom puha bőrkötés ..\$1.00. — Mária bűnösök szószólója. Diszes elefántcsontkötés ..\$1.75. — Mennyei hangok. Oktató, szertartásos, imádságos és énekeskönyv. Keresztény családok kircse. Diszes vászonkötés ...\$2.00. — Remek elefántcsontkötés ..\$3.50. — Orgona- virágok. Diszes vászonkötés ..\$0.85. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.40. — Domborműves elefántcsontkötés ...\$2.60. — Orgonahangok. A legnagyobb énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$3.00. — Páduai Szent Antal imádságos könyve ..\$0.30. — Rózsakert. Közép. Diszes zománckötés ..\$1.20. — Szentírás. Diszes kötés ..\$5.00.

Mindenféle iskolai könyvek, katekizmusok, bibliák stb. kaphatók. -- Árak 1 centes bélyegekben is beküldhetők.

H A J N A L.

No. 3. Vol. II.

MONTHLY MAGAZINE

Márc. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday by
Rev. Geisa Messerschmiedt
217 Third St. Passaic, N. J.

Megjelen minden hó első csütörtökén.

Subscription Price — Előfizetés
az Egy. Államokban és Kanadában
One Year — egy évre \$1.00
Magyarországon, külföldön
Egy évre \$1.60

Entered as second-class matter Jan. 15, 1909 at the post office at Passaic, N. J.
under the Act of Congress of March 3, 1879.

FARSANGI BÚCSÚZTATÓ.

Itt fekszik a halott. Farsang a neve. Élete rövid volt, de „kedves“. Tépedt báli ruhák és még tépedtebb erkölcsök hevernek körülötte. Az álarcok, gyöngyök, virágfüzérek lehulltak és kezdődik a koplalás . . .

Ha úgy valaki kimutatást készítene a farsangról, megdöbbentő dolgokat olvashatnánk. Hej de sok feldult családi boldogság, de sok romlott tudó- és kifizetetlen varrónői számla jutna nyilvánosságra . . . Hej de sokan táncoltak át a báli teremből a — másvilágra . . .

Ám jól van, mondja a világ, hogy „minek az a szigorúság“ „egyszer élünk“ fiatalnak mulatság az élete“, „ez olyan szükséges rossz“ stb. A kinek a rossz szükséges, használja egészséggel . . .

Kikisértük a sírhoz Karnevált, most állapotdjunk meg . . . Hová? . . . Látjuk, hogy minden mulandó e földön; még azok az ártatlannak hitt örömek is ürömmel vegyesek, azok az esztelen mulatozások-dorbézolások mind mind nemcsak pénzbe és egészségbe kerülnek, de üresen hagyják a szívet, legfőbb fájdalommal, — ostoba, hiú tépelődésekkel töltik meg.

Pihenjen tehát a farsang, akár fel se ébredjen többé. Sietve hagyjuk el a temetőt . . . halld csak! . . . mi az?... Kedves harang kondul bele a téli ködös letegőbe. Hivők hosszú sora tűnik el a szentegyház ajtajánál. Hová mennek, mit keresnek? Azt, amit te. Nyugodalmat lelkednek. És mikor az ékességeiből kivetlőzött és a gyász szineibe öltözött pusztá oltárról rád mered az a feszület . . . mikor száz és száz torok rázendít, oly sok nyelv ájtatos buzgalommal énekel - s mint a lassan gomolygó folyamnak árja végig zúg az a gyönyörű szép régi bús dal:

A keresztfához megyek,

Mert máshol nem lelhetek

Nyugodalmat — lelkemnek, —

érezed-e, hogy szalad végig lelkesen egy édesen fájó érzés? Mintha már is megtaláltad volna a nyugodalmat lelkednek . . . Kerested azt az emberi tudomány, ész, „haladás“ — „felvilágosultság“ birodalmában? Halhattad, hogy a legnagyobb tudósok, kik egész életükben a könyveket bujták végre is halálra ágyra kerülvén úgy nyilatkoztak, hogy „egyet tudok biztosan, hogy semmit se tudok.“ Ez ugyan nem megnyugvás. Kerested tán a nyugodalmat az emberek a világ jóakarataiban, jószívűségében, szeretetében? Keresed en tapasztaltad, hogy míg jól megy dolgod, addig vannak jó barátaid. Milyen csalfa e világ! De akárhol kerested légyen a te szived-lelked nyugodalmát az **Istenen, az ő szent Fián, az Úr Jézus Krisztuson kívül bizonyos, hogy nem találtad meg.**

Most az élet zajában, a mindennapi kenyérkereset, fáradtság, keresztek, bű, baj, fájdalom, bánat tövissei között, göröngyös utakon elérkeztünk egy hosszú esztendő vándorlás után megszokott pihenő helyünkre. **Ez a nagybőjt.** Kedves liget ez. Igaz, hogy csak a fájdalom vérpiros rózsái nyílnak itt, de oly jól esik ez a fáradt, bű

nös léleknek. — És szól az ének; „**máshol nem lelhetek nyugodalmat.**“ Igaz.

Fordulj hát kedves lélek a kereszthez. Nézd, itt a tudomány, itt a bölcsesség, itt a szeretet. Itt a nyugodalom. És még milyen! . . . Az Istennek ártatlan Fia, nem „múszáj“-ból nem kötelességből hanem csupán csak tiszta, legfelségesebb isteni szeretetből **irtóztató kinokat áll ki teéretted**, hogy „lelkednek nyugodalma“ legyen. Ugyan kérlek, nézd meg Őt. Nézd meg, — ha van egy kis szived, — azt a töviskoszorúzott isteni arcot... Nézd, hogy sír a kereszten, **mert szereti a te lelkedet.** — **A te Istened. A te drága Jézusod, te éretted!** . . .

Ez már nyugodalom. Ez kell neked. Ez fogja meggyógyítani a te boldogság után sovárgó lelkedet:

A Jézus Krisztus szent keresztje.

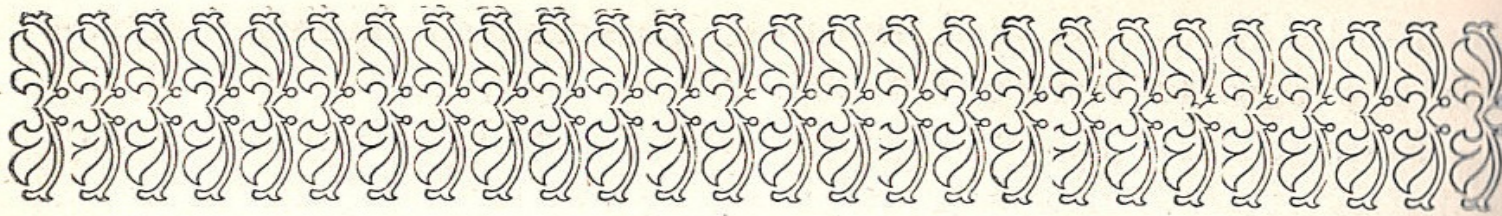
Jöjjetek hát hívó lelkek, kik üdvözülni akartok s már ezen a földön is boldogságért sóvárog szivetek. Jöjjetek, **simuljatok az édes Jézus keresztfájához.** Csak bátran; ő senkit se űz el. Légy bár lator, mennyországot ígér neked; légy bűnös Magdolna, kegyesen megbocsájt . . . A kereszten nem bíró ő, hanem a Szeretet Istene. **Áldozat mi érettünk.**

* * *

Édes Jézusom! Itt vagyok mindenestül. Egy életem, egy halálom egy lelkem. Neked adom. Ezt a nagybőjti időt lelkem üdvözítésére akarom fordítani. **Sok ocsmány büneimet le akarom vetni a gyónás szentségében.** Oh hadd öleljem át szentséges lábaidat, hadd sírjam ki lelkem panaszát . . . Nem tolakodom. Magad hittál; „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és . . . terhelve vagytok és én megennyhítelek titeket.“ Tehát itt vagyok. Átdöfödt szivedből hulljon bűnös fejemre szentséges véred, hadd tisztítsa meg testemet-lelkemet. Maradj velem! Légy az enyim! Mert:

. . . Máshol nem lelhetek
Nyugodalmat lelkemnek.

M. G.

Az Úr angyala köszönté Szűz Máriát.

SZENT JÓZSEF NAPJÁN.

Örömdalt zeng ma mennyben
Az angyalok kara,
Keresztény hű kebelben
Visszhangzik dallama,
 És szerte száll a szép dal
 Szent József ünnepén;
Siralmi völgyben örvend
A gazdag és szegény.

A menny ünnepli újra
A tiszta férfiút,
Ki, ha ér búviharja,
Rajtunk segíteni tud.
 Az Egyház s nagy világnak
 Védője Ő . . . az ács,
 — Az Úr, az tette azzá! —
 Ő senkit el nem hágy.

Az égiek királya:
Jézus a jó, kegyes,
A szenvedőt megáldja,
Ha Józsefnél keres
 Gyógybalzsamírt szivére
 S Hozzá fohászkodik.
Jerünk mi is ma Hozzá,
Bízunk s ő megsegít!

Ha nem tapasztalád nagy
Hatalmát és kegyét,
Ha elhagyatva s bús vagy,
Csak Tőle kérj segílyt!

S a bű — baj tűnni fog majd,
A béke visszatér,
Mert Jézus trónja mellett
Szent József esdve kér.

Ha majd szivedre törnek
Az ármány s száz bajok,
Ha kínok elgyötörnek
És szíved fáj, sajog: —

Oh, akkor kérd, imádkozz;
Ő bizton megsegít,
Ha szívedben ki nem halt
A szent remény s a hit! . . .

Szent pártfogónk. Atyánk halld
Ma gyermekid szavát,
A szívből áradó dalt,
Lelkünknek szent dalát:

Üdv s boldogság honából
Tekints gyakorta ránk;
Ezerszer üdvözölve
Légy égi, jó Atyánk! —

Rickert Ernő.

Nincs Isten.

Hogy is volna Isten, mikor már a biblia is kisütötte pár ezer esztendővel ezelőtt, hogy: **nincs Isten.**

Keressétek fel szent Dávidnak 13-ik zsoltárát, ott tündöklék már az első versben e két rettenetes szó: **nincs Isten.**

De van ám ott még más valami is. Szerényen meghuzódik e mondás előtt ugyancsak szent Dávidnak „szelid“ megjegyzése: „mondá az **esztelen: nincs Isten.**“

Tyüh! ez már egy kicsit vastag is, meg kopott is. Hát az ő-világban is meghibbant agyvelő kellett ahhoz, hogy az ember tagadásba vegye Isten létét? No, de azóta már ckoscdott a világ. Pelszabadult az emberi ész a biblia gyámködása alól. Magunk erejéből sok mindent találtunk ki és teszünk is olyasfélét, amihez az ugynevezett „Istennek“ semmi köze.

Miért ne férhetne meg hát egy zsákba gyümöszölve e két micsoda: a józan ész meg az istentagadás?

Lássuk csak.

Egy művészt, — aki melleleg istentagadó — nagyban ünnepele a nép. Gyönyörű szobrot készített, melyet a város főterén éppen most lepleznek le. Remekműve mellett büszkén áll meg az alkotó szobrász. Fülébe csendül a feléje tóduló magasztalások hangja. De egyszerre sajtáságos vita támad körülötte. Megszólal a köszobor ábrázatja: „Minek dicséri a kuta néptömeg ezt a sehonnait? Hiszen engem senki sem faragott ki! Magam vésődtem a köbe.“

Rádupláz a véső meg a kalapács:

„Lassabban, tisztelt ábrázat. Mi lenne ugyan belőled, ha mi nem dolgoztunk volna ki téged olyszépre?“

Ledörög erre a hegyoldal:

„Sajnálak benneteket. Ha nem én adtam volna márványt, ehhez a munkához, titeket még a mesés-könyv se emlegetne ma.“

A művész pedig, az istentagadó, a nagy, az ünnepelelt hős mértődötten szól oda:

„**Esztelen tömeg.** Buták voltatok és maradnátok is én kéltellem.“

Anarkista gyűlés után gyárka siet az istentagadó munkás. Megolajozza az óriási gép kerekeit. Tüzet gerjeszt a kazánban. Megindítja a főkereket. Vigan kezd zakatolni az óriási alkotmány-nak minden részecskéje. Egyszerre csak odaszól az egyik kerék a másikhoz:

„Ez az együgyű munkás azt hiszi, mintha ő a mi dolgunkon bármit is lenditene. Ott áll összerakott kezekkel, mi meg dolgozunk, mozgunk, járunk-kelek, élünk, akár csak itt se volna ez a rá-tartó ember.“

„Ne kényeskedjétek oly nagyon, ti kerékbeszorított tudósok — vág közbe a pöfögő gőz. — Hát nem én tartom benneteket a szuszot?“

„Az ám — mondja pattogva az izzó köszén — sokat is tudnál te, ha én nem négatnálak.“

A munkás pedig, az anarkista, a vörös-zászlós istentagadó hős így morog magában:

„E vagyont érő buta tömeg még egy csigalépést sem tehetne nálam nélkül.“

Diszünnepséget tartanak a szociáldemokraták. Mindegyikük egyforma öltözetben jelenik meg. A tömeg katonás sorokban csendesen ül a nézőtéren. A dobogóra senki olyan nem tolakszik, akit a főrendező oda nem hív. Egyszerre csak egy beszél. A tömegnek szóló intésre mindenki egyszerre áll, egyszerre éljenez, egyszerre hallgat el.

E szép rend és fegyelem nagyon tetszik az egyik új tagnak. Meg nem állhatja, hogy szomszéd elvtársának oda ne szóljon:

„Mégis csak pompás dolog a szociáldemokrácia. Mintha csak egymás szívébe látnánk mindannyian, oly egyszerre teszünk mindent s oly zavar nélkül maradunk együtt, hogy szinte nézni is öröm.“

Válaszol a szomszéd: „Bizony elvtárs, ez a nagy rend, fegyelem és verekedés nélkül való összetartás magától csinálódik mi közöttünk. Senki se oktatót ki minket erre. Ki se vigyáz ráunk.“

Véletlenül meghallja ezt az arra járó „főrendező“, a legbátrabb istentagadó, meg egy rendőr. Nem szólnak semmit. Csak szemet meresztenek a „bölcseledőre“; de oly szemet, a melynek nézésétől inába szált az „elvtárs“ bátorsága.

Szeretetreméltó „elvtárs“!

Ugy-e nem hiszed, hogy az a szobor magától lett? — Nem, mert félsz, hogy a bolondok házába visznek. De mikor azt mond-

ja neked egy pap, vagy egy imádkozó vénasszony, vagy a saját eszed, hogy ez a nagy világ nem volt meg mindig, s nem is csinálódott magától, hanem Isten teremtette, erre megkergülsz és melledet verve fennszóval kiáltod: „Sokkal okosabb vagyck én, semhogy Isten létében higyjek.“

Ugy-e nem hiszed, hogy a gép kerekei maguktól képesek megindulni. A ki azt állítja, hogy az élettelen anyag, legyen az akár porszem akár egy egész tenger, saját erejéből képes még egy csigalépést tenni, az olyat kinevetnéd. Hát azt meg miért neveted ki, aki olyat mer hinni, mondani és bizonyítani, hogy a világmindenség a mozgás erejét, az élet adományát nem önmagától kapta, hanem egy olyan valakitől, akinek neve Isten.

Jól tudod, hogy akár cucilista gyűlésen, akár templomban egymás feje tetején táncolnának az emberek, ha nem volna egy-egy főrendező mindenütt. Pedig mindkét helyen „eszes“ embereket találnál. Hát ugyan honnét kölcsönözted azt az okoskodást; a nagy világ csillagjainak fegyelmezett mozgása, az évszakoknak törvényszerű váltakozása oly főrendező nélkül is megtörténhetik, a kinek neve Isten!? Mindezek az élettelen, buta tömegek maguktól tán okosabbak lennének, mint egy-egy eszes emberi lény? Vagy tán magadnak volna kedved beszegődni főkocsis minőségében a nagyvilág vigan forgó szekeréhez! . . .

Állítod-e még, hogy nincs Isten? Ha állítod akkor vagy hazudsz, vagy esztelen vagy. De beszéljünk szelidebben. Te tulajdonképpen nem azt hiszed, hogy nincs Isten, hanem inkább így óhajtozol:

„Bárcsak ne volna Isten!“

Hjah, kedves elvtárs, ez már más. Ez már váltóztat a dolgon. Lássuk csak, milyen Istent óhajtanál te önmagadnak.

Abban tán megnyugszol, hogy Isten a világot valamikor réges régen megteremtette, meg hogy ennek mozgást, életet adott, de sehogy sincs inyedre, hogy ugyan ez a hatalmas Isten még mindig él, még most is törődik a világgal.

Te csak olyan Istent szeretnél, a kinek halála fölött halotti tort ülhetsz hasonszőrű elvtársaiddal, vagy akit leláncolt ártalmatlanná tett oroszlán módjára kalitkába zárva mutogatnak.

Miért?

Mert magad akarnál Isten lenni! Hogy te engedelmeskedjél másnak, az nincs megírva a ti istentagadó új bibliátokban, de hogy neked engedelmeskedjék minden király, minden milliomos, minden pap és minden rendőr, az a te saját külön tiz-parancsolatodnak legelső és legfontosabb pontja.

Ha a mi Istenünk egy időre szegre akasztaná az egész világnak szóló gondviselését, és csak neked, kizárólag csakis a te önmagad személyed méltóságának udvarolna, ez az Isten tetszenék neked Komáznál vele. Jóbarátodnak tán elismernéd. De fölötteshatónak godnak akkor se!

Azt monddod tán, hogy ennyire mégse sülyedtél? pedig de hogy nem!

Azaz bocsánat. Hiszen te kívánod, hogy ha van Isten, legyen irgalmas, de csak tehozzád, „igazságos“ haragosaid iránt, legyen bőkezű, de ne mások iránt, elnéző, ha rossz fát tettél a tűzre. Te neked egy szóval csak dróton rángatható bábu kell, mely a te páncsodra csodákat is tegyen.

Mivel pedig ilyen maskarára még nem akadtál, (és valószínűleg ezután se fogsz akadni), ezért a már meglévő (és szerencsétlenségedre még mindig élő és működő) Istent tagadásba veszed. De ugyanakkor, a mikor tagadod az ő létét, káromkodva emelgeted szent nevét. Hát hol az eszed, elvtárs? Hiszen: vagy van Isten, vagy nincs. Ha nincs, minek káromolod az üres semmit; ha meg csakugyan van Isten, hogy mered akkor káromolni az ő végtelenül szent személyét?!

Kimondhatatlanul durva módon élsz vissza az Istennek egy gyöngéd tulajdonságával: veled szemben gyakorolt hosszútűrésével. De hiszed-é, hogy ez az Isten felejt?

Ha téged ártatlan létedre a szomszédod elkezd szidni, a felesége is szid; a gyerekei is nyelvet öltögetnek reád, s ugyanakkor a kutyája is csahol feléd, — legelőször ugyan melyikükkel veszekedsz ki magad? Kezded a férfin, folytatod az asszony rendreutasításával, aztán elnászpágolod a gyerekeket, végre pedig a feléd ugató kuvaszra emelsz botot akár ma, akár holnap. Ugy-e hogy nem felejtész?

Haragszol az Istenre, meg félsz is tőle, azért hát gyűlöleted meg rettegésed e titkos sóhajtásban tör ki: bárcsak ne volna Isten! Mivel pedig érzed, hogy a Mindenható nem szegődött rendőrnök a te hátad mögé, hogy minden káromló szóért rögvest reád verjen, azért a nyelvöltögető kölykök módjára e két szóba öntöd keservedet: **nincs Isten!**

Én megmondom neked, hogy milyen Isten nincs:

Nincs olyan Isten, a kit kényszeríteni lehetne arra, hogy minden esseveszett káromkodót rögtön megbüntessen. (És ez szerencséd!)

Nincs olyan Isten, aki gazdagsággal halmozzon el minden pazzarlót, minden korcsmahöst. (Ez fáj neked?)

Nincs olyan Isten, aki rendetlen élet dacára is viruló egészséggel és közbecsüléssel ruházzon fel minden társadalmi söpredéket.

Nincs oly Isten, aki cirkuszos bohóc módjára csodalátványokat mutogasson előtted a te kényed-kedved szerint.

Nincs oly Isten, aki a sült galambot a szádba röpitse.

Nincs oly Isten, aki templomkerülésért, pap-gyalázásért, hittagadásért, farizeuskodásért meg sok minden egyéb állatiaskodásért mennyei palotákat ígérne. (Oh és ez nagyon fáj, mi?)

Ilyen Isten bizony nincs, se nem volt, se nem lesz, még a legbadarabb pogány-vallásban sem.

De a milyen Istenben mi józan eszű földi teremtmények hiszünk, annak

Szent neve áldott legyen mindörökké!

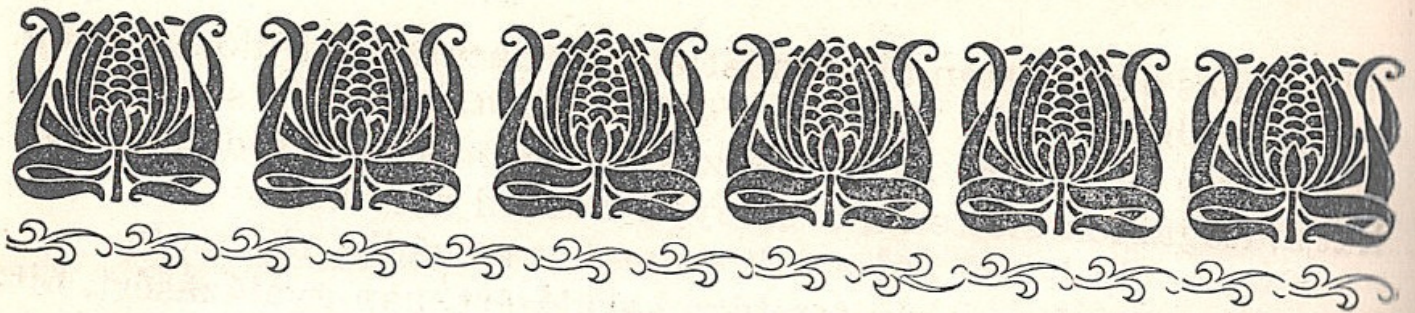
Csernitzky István.

A gróf leánya.

Roppant sereg vette körül egy gróf ősi lakását, hogy azt elfoglalja, de a gróf régi várát földadni nem akarta, mire az ellentáborban levő fővezér elpusztítással fenyegette a várat. Erre a gróf leánya kiment és kegyelmet kért a fővezértől, kinek a lány nemes viselete annyira megtetszett, hogy a leánynak kegyelmet adott; sőt kérésére azt is megengedte, hogy legdrágább kincsét magával viheti a várból; mire a leány atyját, az öreg grófot vállaira vette és így távozott legnagyobb kincsével. Ezen érzékeny gyermekszeretetet látván a fővezér, az egész várnak megkegyelmezett.

✠ TÁRCA. ✠

„ÉN URAM, ÉN ISTENEM!“

Irta: **Kubek A. Emil** gör. kath. lelkész.

Folytatás.

Jézus, miután elbucsuzott Lázártól, tanítványaival elhagyja Betániát. Éjszaknak fordul, bejárja a falukat és városokat, hirdetvén az öröm evangéliumát és bűnbánatot. Választ tanítványokat maga mellé s oktatja őket a megváltás hirdetésére. Megpihen a girizim hegy tövében Jákob kútjánál, ahol megtéríti a szamariai asszonyt s Szamaria városában is tanítván két napon át, Názáretbe jő. Részt vesz a Kánai menyegzőn s „Körüljára Jézus egész Galileát, tanítván zsinagógáikban és hirdetvén az ország egészét a nép között“ s végre Kafarnaumba, a galileai tenger partjára érkezik.

A nép, értesülvén tartózkodási helyéről, seregesen tédult hozzá Judeából, Szamariából, Galileából, a Jordán tulsó oldaláról, Syriából, és nemcsak a zsidók, de magok a pogányok is. Némelyek, hogy meggyógyuljanak, mások kíváncsiságból, hogy lássák őt és hallják csodálatos tanítását és a még soha nem hallott jeleket lássák. Magok a farizeusok és a nép vénei is utánajönnék, hogy megkisértsék és megejtsék. Keresnek, kutatnak életében, szavaiban, hogy vádra alkalmas tényt hozhassanak föl ellene s elítélhessék, mert mindegyre növekvő népszerűsége, a nép tisztellete, a farizeusok kétszínüségét elítélő feddésai, irigységgel, vad gyűlölettel töltik el sziveiket. Minden törekvésük odairányul, hogy Jézust eltegyék láb alól, e célból üldözik, átkozzák, csufolják, gyanusítják, nem riadnak vissza semmi gátságtól; minden hatalmukat és pénzüket e célra fordítják. És biznak győzelmükben, hisz ők nagyon jól ismerik a nép állhatatlanságát és háládatlanságát.

Jézus, hogy a nagy sokaságnak prédikálhasson és hogy min-

denki hallhassa szavát, föl megyen egy emelkedettebb helyre, mely a mai napig is a „nyolc boldogság hegyének“ nevezetik.

Tanítványai köréje települnek, hogy szükség esetén, a tolongás ellen megvédelmezzék. És Jézus megnyitván száját, tanítván, mondá:

„Boldogok a lelki szegények, akiknek szívük a világ javaihoz nem ragaszkodik s azok hiányát békével türik és alázatcsak, szelidek; mert övék mennyeknek oszága.

„Boldogok a szelidek, kik nem haragszanak, nem veszekszenek, nem versenygenek, de türnek és hallgatnak; mert ők birják a földet.

„Boldogok, akik sirnak, szomorkodnak a mások és saját bűneiken, baján, fájdalmán, szarencsétlenségén; mert ők megvigasztaltatnak.

„Boldogok, akik éheznek és szomjuhózzák az igazságot, keresik az erényt és istenes jámbor életet; mert ők megelégtetnek.

„Boldogok az irgalmasak, kik részvétellel vannak felebarátaik iránt s tehetségök szerínt segítik az árvát, özvegyet, nyomorót, beteget, szegényt, szenvedőt; mert ők is irgalmasságot nyernek.

„Boldogok a tiszta szívűek, kik kerülik a künt és a földiekhez való ragaszkodást, kik Istent önmagáért és nem a jutalomért keresik; mert ők meglátják Istent.

„Boldogok a békességesek önmagukkal és embertársaikkal, akik a békétlenséget, ellenségeskedést kerülik és a haragosokat, pártoskodókat kibékitik; mert Isten fiainak hivatnak.

„Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, a hitért, Istenért s azt türelemmel elviselik; mert övék mennyeknek országá.

„Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván, minden rosszat mondarak ellenetek én érettem és tanításoméért.

„Örüljete és vigadjatok, mert a ti jutalmatok bőséges a mennyekben; mert így üldözték a prófétákat is . . .“

És a hallgatók sokaságán tekintetét legeltetve, csc'álatos tanításai csak úgy rajzának le ajkairól a hallgatók sziveihez, mint a zümmögő méhecské a mézet adó mezei virágok kelyheihez. A hallgatók ezrei lélekzetüket is visszafojták, csak hogy egyetlen szavát se mulasszák el; — a betegek elfelejtik szenvedéseiket, a szegények éhségüket, szomjukat és hallgatják mintha nem is élő emberek, de köszobrok sokasága volnának; még a gyermekek és a kisdedek is csendesek, elfelejtkeznek a tápláló anyai emlőről s rája szögezve ártatlan szemeket, mozdulatlanul

pihennek anyáik ölén; — sőt a pálmák és olajfák énekes lakói is hallgatva ülnek az ágaikon és fészkeiken, mintha ők is éreznék a teremtő hatalom jelenlétét!

A legtávolabbiak is oly tisztán hallják a Mester szavát, mintha csak az ő lábainál ülva hallgatnák, érthetően, lelket-szívet átjáróan és csodák csodája, mindenki a saját anyanyelvén hallja az isteni szavakat: a görög görögül, a római latinul, a zsidó héberül, az arabs arabsul, a syriai syrul, a chaldeus chald nyelven . . .

A hangtalan csöndet csak egy egy sohaj, örömkialtás zavarja meg időközönként, de az is csak pillanatig tart s nem zavarja meg, sem a beszélőt, sem a hallgatókat. Itt egy anya kék, tehetetlen gyermeke hirtelen talpra áll, ott egy nyomorék eldobja mankóit s a földre borul boldogságában, — amott egy vak kiáltja: „látok!"; de hát ki tudná mind elősorolni s fölszámlálni azt a boldogságot, ami eltölti a meggyógyult nyomorékok, betegek sziveit? És a hallgatók minden ily meggyógyulásról, egy szó, egy hang nélkül, Jézus felé áldólag, hálálkodva terjesztik kezeiket, látva, hogy szempillantása is gyógyít, és tovább hallgatják szavait: a szeretetről, megbocsátásról, ellenség szeretetről, a megítéltetésről, megszólásról, a tükéletes, isteres életről, a hamizsnáról, bűjtről, irgalomról, kincsgyűjtésről, lemondásról, a szegedalomról a holnap miatt, bizodalomról Isten iránt, a mezők lilicomairól, a képmutatás utálatosságairól, a jótéteményekről, a kötelemek végzéséről, a szülők iránti szeretetről, a házasság szentségéről, a házasságtörésről, a kérésről, az imáról . . .

„És mikor imádkoztok“, tanítja Jézus, „ne legyetek, mint a képmutatók, kik a zsinagógákban és az utcák szegletein állva, szeretnek imádkozni, hogy látassanak az emberekől. Ezenny mondom nektek, elvették jutalmokat.

„Te pedig, mikor imádkozol, menj be kamrácába, és ajtó be-téve imáld Atyádat a rejtekben; és Atyád, ki lát a rejtekben, megfizet neked nyilvánosan.

„Imádkozván pedig, sokat ne beszéljete, mint a pogányok; mert azt vélik, hogy beszédökért hallgattatnak meg; mert könnyörgéstek nem a szavak sokaságától és ékességétől függ, de az imádkozó jó szándékától.

„Ne legyetek tehát hasonlók hozzájuk, mert a ti Atyátok tudja, mire van szükségtek, mielőtt kéréneketek őt.

„Ti tehát így imádkozzatok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék a te neved.

„Jöjjön te országod. Legyen a te akaratod, miképen mennyben, azonképen a földön is.

„Mindennapi kenyerünket adjad nekünk ma.

„És bocsásd meg nekünk a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek.

„És ne vigy minket a kísértetbe. De szabadíts meg a gonosztól. Mert tied az ország, a hatalom és dicsőség mindörökké. Amen.

És amíg ő beszél, ez idő alatt, Kafernaum várscsából, ime egy gazdag öltözetű csoport érkezik, de az ezer és ezernyi néptömegben át nem törhetvén, csak a távolból nézik és hallgatják Jézust. Ezek Kornelius tribun, Jairus a kafernaumi zsinagóga fejedelme és kísérei. Figyelemmel hallgatják őket is mindnyájan a csodálatos tanítást, olyan figyelemmel, hogy a tribun még beteg kis fiáról és aggódó, szenvedő nejéről is megfeledkezik. — A hallott szavak lebilincselik, bámulatka ejtik. Nem a beszéd magas szárnyalásán csodálkozik, hisz Jézus nem szól változtatott szavakban, de egyszerű, világos beszédének tartalma oly erővel hangzik vissza a lélekben, mint az aczél kalapácsütése az ülőn s úgy mélyednek be a szívbe-lélekbe, mint az éles fejsze csapásai az élőfa törzsébe, kitörülhetetlenül.

A nap hevét senki sem érzi, avagy elfelejti, és kár az időjöl előhaladt, éhséget, szomjuságot még sem szenved senki.

Jézus megpihen beszédén, hogy a hallgatók a meredttakat megfontolhassák; leveszi fejkendőjét, letörülve homlokáról az izzadságot, végig tekint a sokaságon. Szelid arcát földöntuli fény ragyogja körül s szemei hosszasabban megpihennek Korneliuson, biztatólag, ígézőleg s e tekintet alatt föléled a gondolataiba mélyedt római. Most eszébe jut haldokló fiacskája, felesége; utat tör a hallgatók tömegén, mely készségesen s tisztelettel helyet enged neki, hisz ki ne ismerné a nemes tribunt, a szegény nép oltalmazóját s Jézus felé törtet kíséretével. Már csak alig 10—15 lépésnyire van tőle s ime egy nő, öltözete szerint Tirus vidéki pogány nő, keresztül töri magát a sokaságon s imédattal borul le Jézus lábainál s könyörgő, de messze csergő hangon kiáltva, mondja:

„Könyörülj rajtam, Uram, Dávidnak fia, oh Messiás, az én leányom gonoszul gyötörtetik az ördögtől.“

De Jézus egy szót sem válaszol neki és nem is tekint reá a könyörgőre, de lehajolva, ujjával betüket rajzol a föld porába.

-- Folytatjuk. --

A katolikus zarándok Rómában.

Irta Grósz Ferenc perth-amboy i plebános.

III.

LORETO-RÓMA.

Tehát Loretóban vagyunk a „szent ház”-ban, ott, ahol ami Urunk Jézus Krisztus, az ő áldott Szűz Anyja, a Boldogságos Szűz Mária és nevelő Atyja Szent József lakott. — E szent ház felett emelt kupola valóságos remeke a festészetnek.

Fönn a kupola csúcspontjában látjuk a litánia első könyörgését ábrázolva: a Szentháromság egy Istent; valamivel lejjebb következnek az angyalok karai, a trónok és kerubimok; azután a szerafimok, kiknek mindegyike a litánia egy könyörgésének feliratát tartalmazó táblát tart kezében. És így következnek az angyali karok egymás után.

De mindnyájuk fölött magasra emelkedik az ég királynéja, ki égi fénytől körülvéve uralja a szent házat. Kezeiben tartja a kedves isteni kisdedit, ki kezeckéivel mindazokra adja áldását, kik e szent helyre zarándokolnak. A mennyei fény felett két koronát tartó angyal látszik, a mint a menny királynéját megkoronázza.

Valamivel lejjebb látjuk a loretoi litánia többi könyörgéseinek ábrázolatát, melyek mindegyike annyira lebilincseli figyelmünket, hogy szemünket alig vagyunk

képesek e szép képektől elfordítani. Igen, ha a jó Isten szent anyjának és szenteinek dicsőségét már e földön is oly elragadóvá teszi, minő leszen e dicsőség még a mennyországban? Igen, már ez az egy kép is megérdemli, hogy Loretoba zarándokoljunk és senki sem fogja többé pénzét és fáradságát sajnálni, ha e képet látta.

A bazilika többi kápolnáin még most is dolgoznak a festők és az egész munka csak mintegy 8—10 év múlva lesz kész. Említésre méltó a bazilika bejáratának mindjárt balra levő keresztelő kápolnája, melynek broncból készült keresztelő-kútja 80000 lirába került, de minthogy azóta a bronc értéke nagyon emelkedett, a keresztelőkút mostani értéke körülbelül egy millió lira.

Ezek után siessünk a nevezetes kincses kamarát megtekinteni, hisz' figyelmünkre nagyon is méltó. Csak így kérdezősködünk: Sala del **Tesoro** és bárki is odavezet minket.

A drágaságok és ékességek jelenlegi értéke mintegy nyolc millió lira. De mit érhetett e kincses terem régebben, mikor csak Napoleon egymaga is kilencvenöt millió értékű drágaságot rabolt el. A nagy császár ily szentségtörő tette után ne csodáljuk, ha az Úristen őt letaszította trónjáról.

A kincses terem ritkaságai közül megemlítem a három kelyhet, melyet három Pius pápa, hetedik, nyolcadik s kilencedik Pius ajándékoztak a bazilikának. Azután egy gyöngyét, melyet egy ázsiai halász a tengerből halászott ki s mely kicsinyben a loretoi kegyképet ábrázolja. Kedvesen vonzó még ránk nézve a magyar zarándokok fogadalmi zászlája e felirással: „Szent István király, könyörögj érettünk“. Mily kevésbé megbízhatók az úgynevezett okleveles vezetők (Ciceronek). kitűnik abból is, hogy a minket kalauzoló vezető e zászlóról szóló magyarázatában azt mondta, hogy ez szent Cyrill, a szlávok pátronusa. S miután az olasz atyafit vastag tévedésére figyelmeztettem, udvariasan megköszönte az utba-

igazítást és második zarándokutam alatt tapasztaltam, hogy oktatásom fogott a taliánon, mert most ugyanaz a vezető már nem követte el az előbbi baklövést.

És most térjünk csak ismét néhány percre vissza a szent házba, hogy bucsút vegyünk; vásároljunk még néhány emléktárgyat, de jól alkudjunk, hogy az olaszok be ne csapjanak, mert egy olasz tiz zsidóval ér fel. És most intsünk e szent kegyelemhelynek végbucsút; még egy sóhaj e szentélyben, még egy Ügyvözlégy lelki üdvünkért és azután vissza az állomáshoz, vissza Anconába, honnan útunk most már egyenesen Rómába vezet. Útközben kiszállhatunk Assisi meglátogatása végett is, mit az utasok közül sokan, főleg szent Ferenc harmadik rendjének tagjai tesznek meg; azután vonatunk tovább robog Foligno, Terni, Orte, Monterotondo mellett mintegy 10—12 óra hosszat. Minden órával hevesebben dobog szivünk. És nem is csoda, hisz minden perccel közelebb és közelebb jövünk a szent városhoz. Kíváncsian fürkészsziük a messze távot, vajjon nem látja-e meg szemünk az örök várost és végül — repesünk és sirunk örömmünkben — feltünik az égbolton Szent Péter kupolája, mely mint egy hatalmas tiara emelkedik szent Péter sírje felett.

És most légy üdvöz — így kiáltunk fel — ezerszer légy üdvöz millió katolikus szivnek forró vágya, nemes célja, te szent város Róma! te szent templom, te legyőzője az antikrisztusnak, ki szünet nélkül és veszett dühvel ostromol téged, ki neked azonban mit sem árthat, mert te bírod az ígéretet, hogy ha fájdalmában a föld meg is rendül és az utolsó ítélet harsonái megzendülnek is, te mégis fen fogsz állani. Évezredek tüntek el melletted, mint röpke álmok, viharok és ostromok, neked mit sem árthattak, mert most és mindörökké sújtja a Mindenható villámival az ő ellenségeit. Oh, szent város, végre im megérkeztünk, rálépünk szent földedre és minden léptünk éltünk egy története. Minden lépésnél mártírvér áztatta

talajhoz ér lábunk, melyet a keresztény hősök évszázadokon át szakadatlanul ontottak Krisztusért, annak szent egyházáért, katolikus anyaszentegyházunkért.

Ily gondolatokba merülve közeledünk a szent város felé. A vonat megáll és fülünknek édeskedves szavakat mond a kalauz ezen egy szóval: **Róma!**

Vajjon kinek ne lett volna forró óhajta leborulni szent Péter sirja előtt, térdre borulni a szentatya áldást osztó kezei alatt, mikor éppen az a célja oly sok ezer katolikusnak, kik Rómába zarándokolnak. És ime, most e forró vágy végre beteljesedett, sietve-sietünk a Szent Péter-templom felé, melynek nagyszerűségéről már oly sokat, oly gyakran olvasgattunk.

A zarándok mindjárt a vasutállomásnál felül egy villanyosra, olyanra, melyre e szavak „S. Pietro“ vannak írva és ez azután elviszi egészen a szent Péter-térre.

Végtére ide érve, gondolkodva megáll a zarándok, megbámulja az oriási bazilikát, csodálja azt a fenséges oszlopcsarnokot, mely a szent Péter teret kétfelül átöleli. Első pillanatban csalódást érez a zarándok, mivel a csodás leírások által túlszigázott képzelődése nem talál kielégítést. Ő többet remélt, nagyobbbat sejtett. De csak lassan barátaim, hadd szokják a szem hozzá a látnivalók nagyszerű voltához. Igen, a szemnek most hozzá kell szoknia a szokatlan látnivalóhoz, mert csak egyik szépséget a másik után képes gyarló szemünk meglátni, értelmünk méltányolni; annyi itt az új, annyi itt a páratlan, annyi itt a nagyszerű. És ugyanezen megjegyzés áll a templom belsejét illetőleg is. Tanácsos a bazilikát sokszor meglátogatni, menjünk oda vissza, minden nap és minden nap újabb meglepetések várnak ránk, újabb szépségeket fedez fel szemünk, újabb gyönyörnek örvend elménk és minél gyakrabban látogatjuk meg a szent bazilikát, annál nagyobb, annál szebb, annál fenségesebb lesz az előttünk.

A tér szélessége 239 méter, hossza pedig 196 méter.

Az oszlopok száma 284-et tesz ki, melyeken kívül még 88 kettős oszlop is van s az oszlopcsarnok tetejét 182 szent szobra díszíti.

A tér közepén magasra emelkedik a szent kereszt egy részét magában foglaló obelisk (emlékoszlop). Ezen emlékoszlop régente a kegyetlen Nero cirkuszában volt, azon helyen, hol jelenleg a Szent Péter-templomnak sekrestyéje van. Ez az a hely, a hol a vérengző zsarnok a keresztényeket ezerszámra ölette le a legkinosabb halállal. A mostani pápai kert helyén szurokba mártatta a zsarnok az első keresztényeket, azután a fákhöz köttette őket és éjjel meggyújtotta az eleven fáklyákat, hogy ezek fényében járjon kéjhölgyével a bűn utain.

Ötödik Sixtus pápa idejében még eredeti helyén állt ez az obelisk, a honnan ő azután a jelenlegi helyére, a Szent Péter-tér közepére tétette át. Diadalmi koronával a keresztet tűzette fel arra, melyben a szent kereszt egy részecskéje is van, miért is ez írás szól az emlékoszlopról hozzánk:

„Ecce Crux Domini, Fugite Partes adversae, vicit leo de tribu Juda.“

„Ime az Úr keresztje, hátráljatok, ellenségek, mert győzött a Juda törzséből való oroslán.“

A nagy téren szünet nélkül két szökőkút veti fel és szét vizét s azon szép régi keresztény szokásra figyelmeztet minket, mely szerint csak mosakodás után, vagyis tiszta szívvel, tiszta lélekkel szabad az Úr hajlékába belépünk.

De hadd említsek egyet-mást a Szent Péter-templom történetéről is.

Szent Péter keresztthalála után oda temették őt hívei, hol a bazilika jelenleg áll. Eleinte csak egy kápolnát emeltek őseink a szent sír fölé, de később Nagy Konstantin császár már egy hatalmas bazilikát építtetett helyette.

A régi bazilika 1450-ig állt, de mivel ezer év leforgása alatt még a legtökéletesebb emberi mű is romlásnak indul, a bazilikának újra való építése vált szükségessé. És több pápa uralkodása alatt, több világhírű építész vezetése alatt végre 1590-ben elkészült az új, a mostani bazilika.

Hogy zarándokaink a bazilika egyes részeinek arányairól csak némi fogalmat is alkothassanak maguknak, álljon itt mutatóul néhány szám. A templom hossza 186·98 méter, a kereszthajó szélessége 137 méter. A kupolának belső magassága 117 méter. A márvány-padlózatot Európa legnagyobb templomainak arányrajza van feltüntetve.

A bazilika külső homlokzatát oszlopok és kettős oszlopok (Pilaster) díszítik. A középső kapu felső részét egy domborfestmény díszíti, mely azon szép jelenetet ábrázolja, mikor az isteni Mester oda nyújtja szent Péternek a mennyek országának kulcsait.

A bazilika előcsarnokának két végén egy egy lovaszobor áll, az egyik Nagy Konstantint, a másik Nagy Károlyt ábrázolja. Előbbiről tudjuk, hogy ő építtette az első bazilikát, az utóbbi pedig a pápai államot ajánlódta a szentatyának.

Öt kapu vezet magába a bazilika belsejébe.

A középső nagy bronckapu csak nagy ünnepélyességek alkalmával nyílik meg. A mellette levő két kapu mindig nyitva áll. A két szélső csukva van; sőt a jobb oldali szélső, mint jubileumi kapu, még be is van falazva és csak szent jubileumi esztendőben, milyen az 1900-ik esztendő is volt, nyílik meg. A jubileumi kapu közepén egy bronckereszt van, melyet a jámbor zarándokok tiszteletteljesen megcsókolnak, hogy az e szent tényhez kötött bucsút elnyerjék.

De lépünk most már be a bazilika belsejébe.

Sztrájk után.

Nyolc napig megpróbálkoztak azzal, hogy nem dolgoztak. Eddig kibirták valahogy, mert volt otthon még annyi kenyér, a mennyivel ennyi napot kihuzhattak tétlenül, kereset nélkül. De aztán az asszonyok is meg a gyermekek is elkezdtek rimánkodni, panaszkodni és a pár száz nyomoruságos életű bányász mit volt mit tenni: újra felvette a csákányt és ment dolgozni.

A kilencedik nap reggelén sorra jelentkeztek a felügyelőnél, a ki önelégülten, mosolygó arccal állítá egybe a jelentkezők névsorát — és minthogy még hiányzott valaki, hát várt. Várt azért mert mondani akart valamit nekik arról az egyről, s tanácsokat adni egy bő terjedelmű szónoklatban, melyet azóta tanult be, mióta az üzemek pihentek. Valahonnét a nagy részvényesek központjából jött egy úr valami igazgatóféle, a ki hivatta lett volna a békét munkaadó és munkás közt helyreállítani, de ez az úr nem tudott azon a nyelven beszélni, a melyen rá lehet a még nem kiéhezett embereket venni arra, hogy dolgozzanak, szorgalmatoskodjanak és a jóakarát megjutalmazza majd fáradozásukat. Az igazgató nem volt ilyen leereszkedő ember, hogy olyan stilben mondja ott el a sok sápadt képű szurtos ember előtt a beszédjét. Megbizta hát a felügyelőt a békitéssel. A felügyelő 8 napig izgazdt, míg betanulta azt, a mit most a megkényszeredett embereknek mondani volt készülöben.

Azok az éhes emberek pedig levett kalappal jöttek sorra és bementék a neveiket.

Nagy, marcona, mordképű ember sietett a gyülekezett felé és utolsónak jelentkezett.

A felügyelő ragyogó arccal, de éles, kihívó, gúnyos mosolylyal kérdi a marcona embertől:

— Hát maga mit akar itt?

— Azt a mit a többi: dolgozni! — válaszolt a nagy, mogorva ember.

A felügyelő összehajtja az egybeállított névsort, miközben csak ugy odavetőleg mondja:

— Vörös Gerő, maga nem fog többé nálunk dolgozni!

— És miért nem? — kérdi Vörös Gerő. — Hisz a többiek, kik szintén sztrájkoltak, munkába állnak.

— Igaz — folytatja a felügyelő — de azért Vörös Gerő maga még sem fog többé itt dolgozni. Van ennek mélyreható nagy oka, melyre én csak az utóbbi időben jöttem rá. Hogy jól megértse, a miért önt a munkából kizárjuk, hát elmondom:

— Ha a szívére teszi a kezét és megerőlteti kissé az eszét, rá fog jönni, hogy ezek az emberek itt mind ártatlanok és tudatlanok. A bűnös ön. Ezek a félrevezetettek, az elcsábítottak; a félrevezető, a csábító ön. Igen, ön, a ki ifjukorától itt nevelkedett e telepen; akit itt iskoláztak, itt tanítottak meg a társaság jóakaratóból írni, olvasni; akinek itt adott éveken át munkát, kenyeret, lakást a nagy lelkőség és eltűrték vadságát, durvaságát, verekedéseit, lomhaságát, tivornyaságát az atyjáért, mert az atyja becsülettel, szorgalommal dolgozik itt már hosszú negyven éven át és meg volt sorsával mindig elégedve. Ön pedig, mivel talán jobban megtanult olvasni, mint dolgozni, hát évek óta arra használja fel e csekély tudását, hogy folyton háborog, lázit e telepen. Ön a vezér, ön a kolompos. Kétszer bujtotta már fel a munkásokat sztrájkra, melyeken az ön által felállított határtalan merészségű követelések elbuktak, mert jogtalan és igazságtalan volt mindaz, a melylyel előálltak. — Több embert szerencsétlenné tett ön, mert megfosztotta őket családjuktól, békéjüktől, kenyerüktől, miután azok jobban hittek önnek és vakon követték esztelen vágyait. Kárt tettek a társaságnak, kárt tettek a közönségnek és a legnagyobb kárt önmaguknak. Ezen bujtogató szenvedélyén felül ön iszákos, korhely ember s igy láthatja, hogy részeges és sztrájkra vágyó embert mi munkába többé be nem állitunk... Távozzék! A felügyelő elmondta, a mit elmondani akart ott a sok ember előtt arról az egyről, ki valóban nem volt különb, mint a hogy állitá.

Vörös Gerő, a sztrájkok vezére pedig vérfagyasztó pillantásokkal mérte végig a felügyelőt; a keze ökölbe szorult s olyan mozdulatot tett, melyre a felügyelő félelmesen huzta be magát az ácsorgó és báméskodó bányászok közé. Aztán odafordult a mozdulatlan tömeghez és fogcsikorgatva kiáltott rájuk:

— Elvtársak, ti türitek ezt!? Elhagyjátok vezéreteket és újra rabszolgákká sülyedtek, kiket korbácscsal hajtanak a töke jármába. Hát erre tanitottalak én beneteket!? Ez a ti szolidari-

tástok! Ez az összetartás, melyet szent esküvéssel fogadtatok! És feledtétek a jelszót; „Egy mindért, mind egyért!”

Az „elvtársak” közül azonban egy sem mozdul; szó nélkül türik a vezér szenvedélyes elkeseredettségét. Vörös Gerőnek pedig fáj ez a mozdulatlanlás, ez a csalódás. Ugy érzi, hogy bele-nyilal valami a szivébe, a mely meglazítja a szeretetet ezekkel az emberekkel és a mint megindul, lenézö pillantásokkal méri végig öket és csak a fogai közt mormogja:

— Nyomorult, gyávák!

Aztán megy. Keresztül törtet a fekete poros salakhalmokon, de meg-megáll, hogy visszanézzen, nem-e jön utána a sok közül valaki. De amazok már utban vannak lefelé, hogy felvegyék a munkát, mely pár napig szünetelt, de mely pár napi szünetet alig fogják kiheverni pár hónapig.

És a hogy megindulni látja a fekete tömeget, a kik mozgásba hoznak minden gépet, minden kavicsot, elkeseredetten sóhajt fel :

— Tehát elbocsájtottak, mert sztrájkoló és korhely vagyok!... Mert felbujtottam öket; mert azt akartam, hogy sorsuk megjavuljon; hogy a milliókból nekik is jusson egy darab kenyérral több, mint eddig jutott... A gyáva fickók közül egy sem mozdult. Elhagytak.... Egyedül maradtam magammal.... De örizedetek is tölem, nyomorultak, mert szétroncsolom a fejete-
ket!....

Igy beszél, morog magában Vörös Gerő, miközben odaér a repedezett, ferde, társasági házhoz, melyben lakik. Mogorván nyit be a lakásba. Az asszonya, a ki valami harisnyafélén dolgozik, melyeket el szokott adni, hogy elősegitse ezzel is a megélhetést, félö pillantásokat vet férjére; félrehuzódva vár, a mig férje lecsillapul s aztán szól:

— Gerő, a lakást felmondták, a mig oda voltál. Nem tudom, mi lehet ennek az oka.

— Azaz oka, hogy el vagyok bocsájtva, ki vagyok dobva, mert korhely, lázító vagyok! De azért Vörös Gerő nem fog térden csúszni senkihez, még az Istenhez sem!

— De hát mi fog történni velünk? — kérdi a kétségbeesett fiatal asszony.

— Nem tudom. A többi nyomorultak elhagytak, mert befogadták öket. Az apám is köztük van, a nyomorult. Nem mertek moccanni sem értem, a gyávák!

— Istenem! Istenem! — siránkozott az asszony — mi fog történni!.... Ugy-e mindig kértelek, hogy hagyj fel esztelen lázításaidal és légy dolgos, becsületes ember. Ime most a nyomor itt

van az ajtónk előtt és nem tudod, hogy mitévő legyek. Megboszulom magam!

— Megboszulod?

— Igen. Akár te rajtad kezdem, ha még rimáncodol! Veszszenek a nyomorultak!.... Az egy miatt veszszén hát valamennyi!.... Ez a nóta vége.

— Szomorú vég. Nem reméltem melletted ilyennek az életet.

— Ha nem tetszik: menj még idejekorán. Fuss az apádhoz! Én nem tartalak vissza. Menj....

És szaporodnak a szavak egyre jobban, egyre mérgesebben. Az asszony sír, Vörös Gerő pedig megy egyenesen a kocsmába. Helyett foglal az egyik félreeső asztalnál és bort rendel. Egyik liter fogy a másik után. Aztán mikor már nem izlik neki bor: pálinkát iszik.

Néhány idegen van az ivóban, a kikkel lassan szóba ereszkedik. Az ital oldja a nyelvét. Majd egy asztalhoz ülnek és a „nagy eszmék” sorra kerülnek.

— Tudjátok-e, mi az sztrájk?

Az emberek nem értik meg az idegen kifejezést, hát „nemet” intenek.

Vörös Gerő közelebb kúszik hozzájuk és magyarázni kezdi:

— Nem tudjátok!?? Hát micsoda emberek vagytok ti, ha nem ismeritek az új idők nagy, forradalmi eszméit? Azt a forradalmi eszmét, mely milliókat ébreszt fel tespedt álmaiból; azt az eszmét, mely a rabszolgákból új embereket nevel, kik szemébe néznek az uraknak, akiké a föld minden java, minden kincse... A haladás korszelleme int, hogy meg kell kezdeni a harcot, mert nemcsak egyeseké a föld, hanem mindannyiunké, csak mi vagyunk kizárva belőle. Az urak meghiztak; a munkások, a nekik vetett csontokon elsoványodtak.

— Nem jól van ez így! Másképp legyen!!

— Harcolni kell! Vérrel ha kell!... A ki utban áll: veszszén! legyen az szolga vagy úr. — Ezt követeli mindenkitől — töledek is — a nagy eszme, mely szét van hintve az egész világon.... Igen....

És folyt a szó tovább.

Az idegeneknek felcsillan a szemük egy-egy szóra, de aztán homályossá válik előttük minden, a mit az az egy mondott nekik a mindannyiról....

Koccintanak és isznak utána. Hogy a koccintás után inni kell, ezt könnyebben megérti valamennyi. Tehát isznak, amíg bucsuzásra kerül a sor.

Öreg este lett már, mikor Vörös Gerő elhagyta a korcsmát. Ingadozó, bizonytalan léptekkel igyekezett hazafelé. Fejében a bor, a szesz gőze összezavarodott a forradalmi nagy eszmékkel, a mik ott imbolyogtak benn az agyában s vitték gondolatait az ismeretlen homályba.

Otthon zárva találta az ajtót, de a kulcs benn volt a zárban. Benyitott a lakásba, meggyújtotta a mécsest és ahogy körülnézett, egy percre kijózanodva érezte magát.

A szoba üres volt, csak az egyik sarokban hevert egy szalmazsák, rajta vánkos és egy rongyos kabát takarónak.

Ezt hagyta itt az asszony. Az ablakdeszkán papirdarab hevert, melyen néhány sor volt bucsuzóul.

Vörös Gerő leült a szalmazsákra és a mécs világánál betűzte az irást: „Ne várj haza. Isten legyen veled. Kiváncm, hogy az meg is segítsen!”

Ahogy elolvasta a sorokat: nagyot káromkodott.

— „Isten segítjen?!“ Szamárság! Hülyeség! . . . Csak egy rongy, puha asszony könnyöröghet hozzá! . . . Mindenki önmagán segít! . . . Vörös Gerőnek nincs szüksége az Istenre, maga fog ítélkezni, ítéletnap előtt! . . .

Eldobta az irást és várt. Nézett bambán maga elé. Valamin mintha gondolkozott volna. Künn éjfél ütött az óra. Nagy izgatottság vett rajta erőt. Majd hirtelen elhatározással felugrott, aztán a benyíló kamrából valami csomagot a zsebébe rejtett és elhagyta a lakást.

*

Néhány perccel később a bányaház borzasztó robajjal repült a levegőbe, utána lángok csaptak fel, melyek bevilágították az aknaház romjait.

A telep lakói, akik felriadtak álmaikból, úgy ahogy voltak, megrémülve, sikoltozva, jajveszékelve rohantak a szerencsétlenség színhelyére. Férfiak, nők, gyermekek tolongtak a bányaház romjai körül, szivszaggató jajgatással töltve be az éjszakát.

Lenn a tárnában száz ember rettegve várta a szabadulás idejét, órákig, napokig . . .

Vörös Gerő holttestét a mentők ott találták meg a közeli sálakhalmon, összetépve, összeégve.

Voltak, akik megsajnálták, többen, akik megrugdalták . . .

Nagy József.

KRÓNKA.

* **Szobor a harctéren.** 1863-ban, július 2-án délután magasztos jelenet folyt végbe a pennsylvániai Gettysburg mezején, mielőtt a 116-ik ezred katonái döntő ütközetbe indultak volna az amerikai polgárháború idején. Ez az ezred katonái nagy többségben katolikusok voltak. Tábori papjuk Corby Vilmos. Amint csatára készen állott az ezred, a katona pap sziklára lépett kurta predikációt tartott a hazaszeretetről, bátorságról, bünbánatról és isteni kegyelemről, és aztán kezeit kiterjesztve általános feloldozásban részesítette az ezredet. Ez utolsó pillanatok alatt minden katona kivétel nélkül térdre borulva fogadta a megbocsátó szavakat. Voltak közöttük protestánsok is. Hancock hős generális szintén meghódolt e lélekemelő jelenetnek nagysága előtt. — Ennek a tábori papnak most 7 ezer dollárnyi értékben szobrot fognak emelni az életben maradt veteránok, ugyanazon a gettysburgi síkon, ahol előbb lelküknek legnagyobb ellenségétől, a bűnnek fogságából szabadította ki őket Father Corby.

† **A válás átka.** A washingtoni kormány a legutóbbi 20 esztendő házassági és elválási eseteiről most adott ki terjedelmes jelentést. E jelentésből két adat érdekel minket. Az Egyesült Államokban 20 év alatt 12 millió házasság kötöttetett. Ezek közül 945 ezer házasság válással végződött. Más szóval: itt a mi Amerikánkban minden 12 házasságra egy válás esik, vagyis: miután katolikusoknál válás nincs, minden tizedik nem katolikus házaspár elváltan él! — Ez elszomorító számításához egy bostoni protestáns lelkésznek megérdekes keresztelési jelentését csatolhatjuk. Azt mondja ugyanis, hogy Bostonban és környékén 50 gazdag protestáns templomban a múlt évben csak 1—1, tehát összesen 50 gyermeket kereszteltek, 63 más templomban pedig csak egy-egy esetben ikreket, összesen 126 csecsemőt. E protestáns lelkész neve: Cady G. L. — További számításá-

ből elszomorítóan érdekes ezen adat is: kiválasztottam szánékosan 20 bostoni protestáns templomot. Ezekben az összes hívek száma 7494: ezek közül vasárnapi oktatásra jár 7276; e 20 templom évi bevétele volt egy millió dollár, s mind a 20 templomban egész éven át 6, mondhat gyereket keresztelték. — Hová vezet ez vajjon?

‡ **Sajátságos véletlen.** A filippini szigeteken nem régen dühöngött a kolera-járvány. A nép szent Rókus pártfogásáért könyörgött misével, szent kilencedek tartásával és körmenetekkel. Egy hitehagyott néger Bangned városában maga köré csődítette a népet és visszaakarta őket tartani az ájtatoskodástól, azt hirdetvén, hogy ilyennel a papok csak bolondítják a világot. Bangnedben a kolerának akkor már nyoma sem volt. És a hittagadó mégis ugyanazon napon kolerába esett s bele halt. A nép azóta természetesen még jobban hisz az isteni Gondviselésben. Cs. I.

⌘ **Visszatérés.** Ismét egy tévelygő lélek tért vissza ama Egyház kebelébe, melytől ősei elszakadtak. Szimeiszter Ilona kisaszony követve lelke sugallatát s két nővére: Vilma és Teréz példáját február 7-én az ágostai evangélikus vallást elhagyva katolikussá lett. A föltételes kereszttséget Father Arctander a st. pauli magyarok közkedveltségben álló plébánosa szolgáltatta ki a comói Szent András templomban. A hitbeli oktatást Rickert Ernő magyar papnövendék végezte. A megkereszteltet 9-én vezetteoltárhoz Kis Kálmán a „Hajnal“ derék olvasója.

Legyenek boldogok s gyakorlati katolikusok, mert annak lenni — a legnagyobb dolog a világon.

R. E.

☞ FÜLÖP JENŐ ☜

honfitársunkat mint a Hajnal utazó ügynökét felhatalmaztam, hogy az Egyesült Államok területén előfizetőket gyűjtsön, pénzt felvehessen és nyugtázhasson.

Messerschmiedt Géza.

A fontos számítás.

Gruber Ágoston boldogult salzburgi érsek megyéjébeni utazása alkalmával egy faluban ezen számítási föladványt adá: édes leányom, mennyibe kerültél te eddig szüleidnek? A leányka ily kérdésre nem lévén elkészülve, zavarba jött és nem tudott felelni. De a jó püspök bátoritá mondván: majd együtt számolunk. Mit gondolsz, sok-e, ha ételre, ruhára, egyéb kiadásra naponta 6 krt számítunk? Oh az kevés, mondá a leány. No hát, folytatá tovább a püspök, a vegyünk csak 6 krt. Mondd mag hány nap van egy hónapban? Közönségesen 30 napot számítunk. Tehát hány hatosba kerül egy gyermek? Harmic hatosba vagy 3 frtba. — Hány hónap van egy évben? Tizenkettő, tehát háromszor tizenkettő: harminchat forint. De hány éves vagy te most? Tíz éves. Hát mennyibe jöttél tíz év alatt? 360 frtba. — De ide kellene még számítani az orvossági és más kiadásokat. Lásd mennyi pénzbe kerül csak egy gyermek. Tehát iparkodjatok szüleiteknek örömet szerezni, kik annyit költenek reátok.

ÜGYNÖKEINK.

Cleveland, O. Bodig József, Dósa Pál. — Detroit, Mich. Pálfi István. — Hastings U. H., N. J. Kucsera János. — Lorain, O. Kiss Károly. — Lord, Md. Bessenyei János. — Mc Adoo, Pa. Szalay Jenő. — Mc Dowell, WVa. Bikreszt Pál. — Pocahontas, Va. Kazai Mihály. — Scranton, Pa. Ságbi Lőrinc. — South Bend, Ind. Koczán János. — South Betlehem, Pa. Konyár János. — So. Norwalk, Conn. Kun Pál. — Throop, Pa. Kovács Sándor. — Toledo, O. Danykó József, Székely Bálint. — Torrington, Conn. Kiss Károly. — Trenton, N. J. Szmoliga Béla. — W. Hazelton Pa. Képes József.

MUTATVANYSZÁMOKAT bárkinek szivesen és ingyen küld a Hajnal kiadóhivatala.

Tartalom. Farsangi bucsuztató. Irta **Messerschmiedt Géza** passaici plébános. — Szent József napján. (Költemény.) Irta **Rickert Ernő** st. pauli papnövendék. — Nincs Isten. Irta **Csernitzky István** so. norwalki plébános. — „Én Uram, én Istenem!” Irta **Kubek A. Emil** mahanoy city-i gör. kath. lelkész. — A katolikus zárandok Rómában. Irta **Grósz Ferenc** perth-amboy-i plébános. — Sztrájk után. Irta **Nagy József**. — Krónika. Irta **Csernitzky István**. — Apróságok. — Kép.

HIRDETÉSEK.

Róm. kath. hazai **Kántortanító**
11 évi prakszissal állást keres. Levek e cimre
küldendők:

Louis Wagner 333 E. 13th St. New York, N. Y.

A Főtisztelendő római-és görögkatholikus
papság szives figyelmébe ajánljuk a Haj-
:: nal kiadóhivatalában hapható ::

keresztleveleket és

házassági leveleket.

Latin nyelven. Finom papiron.
12x17 nagyságban. Darabonként 2c.

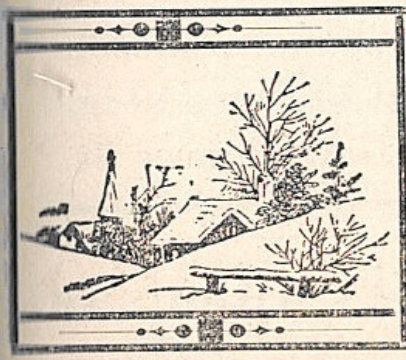

Legszébb, legolcsóbb, legalkalmasabb ajándék az Ó- és Újszövetség története képekben azaz

A KÉPES BIBLIA

50 színes kép magyarázattal! 100 oldal!
Diszes vászonkötésben. Ára 80 cent.
Megrendelhető a Hajnal-nál.

Campbell Morrell & Company

A legolcsóbb bevásárlási forrás
ÉPÜLET-ANYAGOKBAN
Téglát, meszet, cementet, anyagcsöveket stb. minden fajtában. pontosan és a legjutányosakban szállítunk.
Cim: Campbell Morrell & Co. Park Place & Water Street, — PASSAIC, N. J.

The Passaic Trust and Safe Deposit Co.

a Main és Bloomfield Ave. sarkán. — PASSAIC, N. J.
...Passaic legrégibb takarékpénztára...

20 éves fennállását valóságos áldásként emlegeti Passaic lakossága. Megbízható, gyors és szíves kiszolgálat.

Betett pénzek után 4% kamatot fizet.

A társulat széleskörű pénzküldő irodával is rendelkezik, mely Europa minden országába rövid idő alatt szállít pénzeket.

BISCHOFF'S BANKING HOUSE

Alapított 1848-ban. NEW YORK CITY. 237 Broadway.

Pénzeket Magyarországra gyorsan és olcsón küld. — Pénzeket a világ bármely bankjába letétbe helyez. — Pénzbetéteket elfogad kamatozás végett. Hajójegyeket Európába és vissza a leggyorsabb hajókra — legolcsóbban ad.

Vámházi ügyeket röviden lebonyolít. Magyar levelezés!

HENRY BISCHOFF & Co.

MOSKOVITZ EMIL

:: :: 182. SECOND STREET PASSAIC, N. J. :: ::

A legkitünőbb, legtartósabb és legesinosabb bútorok raktára. — Különöse berendezve a magyarság igényeire. Mindennemű házi tárgyak; párnák stb. — Közkedvelt bevásárlási forrás.

◆◆ I. H. MAAS. ◆◆

Passaic magyarság kedvelt fényképésze. Minden e szakmába vágó rendelést, felvételt tisztán, gyorsan finoman eszközöl. Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10-ig. J. H. MASS fényképész. - 37 Monroe St.

Nagy ujdonság!

BUDAPESTI ÁRUHÁZ

Nagy ujdonság!

név alatt üzletemet megnagybbitottam és most, hogy a dusan felszerelt raktáramat megmutathassam, **nagy megnyitást** rendezek, melyen az összes raktáron lévő áruk, ugymint női és férfi ruhakelmék, divatáru cikkek, menyasszonyi kelengyék, keresztelő ruhák, férfi és női kalapok stb. cikkek áron alul lesznek - elárusítva. - Tömeges látogatást kérve, tisztelettel a

BUDAPESTI ÁRUHÁZ (M. Ehrenfeld tulajdonos.)

188-190-192 Második utca és Monroe utca sarkán, Passaic, N. J.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50.000 dollár.

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

— Vidéki betevőkre különös gondot fordít. —

Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvesz

a „HAJNAL“ kiadóhivatala.

AKI házat akar építeni, akinek magán-vagy középület,-hivatalos helyl-
égek, termek stb. célszerű és okosan készített tervezetére van szüksége:

AKI ki akarja kerülni az építéssel járó kellemetlenségeket, AKI jól és tartó-
san épített házat óhajt : Az forduljon ezen címhez

...Cortland G. Van Winkle architect...
National Bank Bldg, 43 és 44. sz. termek Passaic, N. J.
16 éve építészmérnök. :: Számos elismerő nyilatkozat.

Nem kell oda fáradni, írjon egy kártyát s ő maga fölkeresi Önt.

: Telefon: : 1734 Passaic.	LABAS ANDRÁS	102 2-nd St. Passaic, N.J.
Temetkező és Bebalzsamozó Intézete.		
Minden e szakmába vágó megbízatásnak lelkiismeretesen, pontosan és olcsón tesz eleget. Kocsik temetésekre, esküvőkre, betegek részé- re, kirándulásokra, diszmenetekre, bármely percben olcsón kaphatók.		

.....	ERNEST A. MOORE
Tűz ellen :::: :: ::	BIZTOSÍTÁS	szélvihar ellen :: ::
229 MAIN AVENUE, PASSAIC, NEW JERSEY.		
: Elsőrangú társulat. :		
Jelentkezőket elfogad Biczák A. Károly 222 3rd St. Passaic, N.J.		

Mrs. F. Rowinski	51. Monroe St. Passaic, N.J.
Temetkezési és Bebalzsamozási Intézete. Kocsik temetésekre, esküvőkre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre - éjjel- nappal kaphatók. - Telefon: 396. L. 1. Passaic. - Jutányos árak!	

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segédelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-irját a világhírű wörishofeni plébános, a néhai valóságos „Father Kneipp“ csalhatatlan gyógyításával. Négy esztendői amerikai lekipásztorkodásom alatt 2900 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelek. De még négerék is. Kedves ma-

gyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panaszkolta el baját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemtelenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálaírat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot merithet belőlük. Tifuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázatot --- mondhatnám --- egészkönnyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó percben, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szivbajában sehohsem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes.

Hideg víz, biztos hatású füvek, szigoruan megszabott életmód. — Honfitársaimnak bármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK

magyar plébános,

a „St. John Kneipp-Sanatorium“ igazgatója.
ALPHA, N. J.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete...

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. —:

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35,000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállít Magyarországra, valamint bármely világrészbe. Kérem egyuttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországból kilioztatni, például birtokeladásból, árvapénztárból, takarékpénztárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbízott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkisérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállítatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Utbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szívesen adok.

H A J N A L.

No. 3. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Márc. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben